

T. B. M. M.

(S. Sayısı : 245)

Karadeniz'in Kirlenmeye Karşı Korunması Sözleşmesi ve Eki Protokollerin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Çevre ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/421)

T.C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

Sayı : B.02.0.KKG/101-377/05286

6.7.1992

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulunca 28.6.1992 tarihinde kararlaştırılan "Karadeniz'in Kirlenmeye Karşı Korunması Sözleşmesi ve Eki Protokollerin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı" ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Süleyman Demirel

Başbakan

GEREKÇE

Karadeniz kıyı alanında yaşayan yoğun bir nüfusa ve insan faaliyetlerinden kaynaklanan yoğun bir kalkanma hızına sahip, yarı kapalı bir denizdir. Kıyı ülkelerinin bir kısmı hızlı bir kentleşme ve endüstrileşme yaşarken, ülkelerin tümünde tarımsal faaliyetler büyük yoğunluk kazanmaktadır.

Karadeniz, kıyı ülkelerinin insanları için ekonomik, sosyal ve kültürel açıdan büyük önem taşımaktadır. Karadeniz ülkeleri, deniz çevresinin ve kıyı alanlarının olumsuz çevresel etkilerden korunmasına ve doğal kaynakların korunması ve geliştirilmesine yardımcı olmak için büyük çaba harcamaktadırlar.

Karadeniz, ekolojik ve hidrolojik açıdan oldukça spesifik koşullara sahip olup, flora ve faunası deniz suyunun yapısı ve sıcaklığında meydana gelen değişikliklere çok duyarlıdır. Deniz, oksijenli ve oksijensiz olmak üzere iki tabakadan oluşmaktadır. Bu durum, geçmişte dibe çöken organik maddelerin yapısından kaynaklanmaktadır. Üst ve alt tabakalar arasındaki su kitleleri sürekli yer değiştirmekte olup, Boğaziçi akıntısının da oksijen içeriği oldukça sınırlıdır. Bugün Karadeniz'in % 90'ı oksijensiz olup, bu seviye, özellikle orta kısımlarda sürekli olarak artmaktadır. Temelde hidrojen sülfür taşıyan oksijensiz bölüm, artan organik madde akışına bağlı olarak büyümektedir.

Büyük miktarda evsel ve endüstriyel atık, arıtılmadan denize ulaşmaktadır. Özellikle kuzeybatı bölgesinde temel kirletici kaynaklar, Tuna, Dinyeper ve Dinyester gibi denize akan nehirlerdir. Tuna ve Ren nehirlerini birbirine bağlayacak kanalın açılmasıyla birlikte artacak olan deniz trafiği ve Ren nehrinden taşınacak kirlilik yükü nedeniyle, Karadeniz'in karşı karşıya bulunduğu çevre sorunları artacaktır. Boğaziçinden gelen kirletici miktarı tam anlamıyla bilinmemekle beraber, Türk nehirlerinin kirliliğe katkısı, kuzeybatı bölgelerine kıyasla oldukça önemlidir.

Karadeniz'de çevresel bozulmaya ilişkin en önemli konulardan biri de su bütçesidir. Kirleticilerin yoğunluğu, denize akan tatlı suyun miktarı ile bağlantılıdır. Tatlı su miktarındaki azalma, deniz çevresinin sıcaklık durumunu, su sirkülasyonunu ve biyolojisini direkt olarak etkilemektedir.

Karadeniz deniz ortamının kirlenmesine yol açan ve yukarıda özetlenen faktörlerin, büyük ölçüde bu denize kıyısı olan ülkelerin kıyı kuşağında sürdürdükleri faaliyetler ile gemilerden kaynaklanması, bu denizin kirlenmeye karşı korunabilmesi için kıyı ülkeleri arasında işbirliği yapılmasını zorunlu hale getirmiştir.

Karadeniz'in korunması amacını taşıyan herhangi bir uluslararası sözleşmenin bulunmaması, geçtiğimiz yıllarda zehirli atık taşıyan gemiler ve Karadeniz sahillerimizde bulunan yabancı kökenli variller gibi örneklerde olduğu gibi ülkemiz açısından ciddi sorunlara yol açmıştır. Tehlikeli ve zararlı madde ve atıkların deniz yoluyla taşınması esnasında karşılaşılan bu tür sorunların yanı sıra, Karadeniz'in korunması konusunda uluslararası bir sözleşme bulunmaması nedeniyle, başta kara kökenli kirletici kaynaklar olmak üzere, çeşitli kirleticilerin bu denize boşaltılmasını kontrol altına almak amacıyla, kıyı devletleri tarafından ortak norm, kriter ve standartların kabul edilmesi mümkün olamamıştır.

Karadeniz'in korunması için uluslararası hukukî bir düzenleme yapılmasının gerekli olduğu gerçeğinden hareket eden Türkiye, Bulgaristan, Romanya ve SSCB tarafından 1988 yılında başlatılan çalışmalara, SSCB'nde meydana gelen değişiklikleri takiben, bu ülkenin yerine Rusya Federasyonu, Gürcistan ve Ukrayna'nın katılımıyla devam edilmiştir. Bu amaçla kıyı ülkelerinin uzmanları tarafından, 1988-1992 yılları arasında sekiz adet çalışma grubu toplantısı yapılmış ve bu çalışmaların sonucunda; "Karadeniz'in Kirlenmeye Karşı Korunması Sözleşmesi" ile bu sözleşmenin ekleri olarak;

1. Karadeniz Deniz Çevresinin Kara Kökenli Kaynaklardan Kirlenmeye Karşı Korunmasına Dair Protokol,
2. Karadeniz Deniz Çevresinin Boşaltmalar Nedeniyle Kirlenmesinin Önlenmesine İlişkin Protokol,
3. Karadeniz Deniz Çevresinin Petrol ve Diğer Zararlı Maddelerle Kirlenmesine Karşı Acil Durumlarda Yapılacak İşbirliğine Dair Protokol adı altında üç adet teknik protokol hazırlanmıştır.

Söz konusu sözleşme ve ekleri, 22 Nisan 1992 günü Bükreş'te düzenlenen Diplomatik Konferansta, bütün kıyı ülkelerinin Çevre Bakanları tarafından imzalanmış olup, yürürlüğe girmesi için bu ülkelerin dördü tarafından ratifiye edilmesi gerekmektedir.

Yukarıda bahsedilen Diplomatik Konferansta, kıyı ülkelerince kabul edilen bir karar uyarınca, anılan Sözleşme ve eklerinin uygulanmasında koordinasyonu sağlamak amacıyla,

İstanbul'da bir "Koordinasyon Birimi" kurulacaktır. Koordinasyon Biriminin sözleşme ve eklerinin yürürlüğe girmesiyle birlikte faaliyete geçmesi öngörülmüş olup, bu amaçla evsahibi ülke olarak Türkiye tarafından gerekli çalışmalar başlatılmıştır.

Tasarı bu amaçla hazırlanmıştır.

Çevre Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Çevre Komisyonu

Esas No.: 1/421

Karar No.: 2

5.11.1992

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Karadeniz'in Kirlenmeye Karşı Korunması Sözleşmesi ve Eki Protokollerin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı Komisyonumuzun 5.11.1992 Tarihli 2 nci Birleşiminde Çevre Bakanlığı ve Dışişleri Bakanlığı temsilcilerinin de katılmalarıyla incelenip görüşülmüştür.

Anılan sözleşme ve eki protokollar ile kıyı ülkeleri gerek ulusal düzeyde sürdürecekları faaliyetlerle, gerekse bölgesel düzeyde ortaklaşa yürütecekları çalışmalarla Karadeniz'in karadan, gemilerden ve atmosferden kaynaklanan her türlü kirlenmeye karşı korunabilmesini hedeflemekte, deniz çevresinin kirlenmesinin önlenmesi, mevcut kirliliğin azaltılması ve kontrolü için gerekli tedbirleri almayı, düzenlemeler yapmayı taahhüt etmektedirler. Bu çalışmaların İstanbul'da kurulacak koordinasyon birimi tarafından koordine edilmesi ve yönlendirilmesi öngörülmektedir.

Karadeniz'in korunması için yapılan uluslararası hukukî düzenleme gereğince hazırlanmış olan Tasarının gerekçesi uygun görülerek maddelerine geçilmesi kabul edilmiş ve Tasarı Bakanlar Kurulundan gelen şekli ile aynen kabul edilmiştir.

Raporumuz Dışişleri Komisyonuna sunulmak üzere saygı ile arz olunur.

Başkan
Ertekin Durutürk
Isparta

Sözcü
Ahmet Fevzi İnceöz
Tokat

Üye
Gaffar Yakın
Afyon

Üye
Ahmet Cemil Tunç
Elazığ

Başkanvekili
Tunca Toskay
İstanbul

Üye
Turgut Tekin
Adana

Üye
Haydar Baylaz
Bingöl

Üye
M. Fevzi Yağın
Eskişehir

Üye
Nurettin Tokdemir
Hatay

Üye
İsmail Kalkandelen
Kocaeli

Üye
Metin Emiroğlu
Malatya

Üye
Yusuf Pamuk
İstanbul

Üye
H. Cavit Erdemir
Kütahya

Üye
Doğan Baran
Niğde

Üye
Şinasi Altınar
Zonguldak

Dışişleri Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Dışişleri Komisyonu
Esas No: 1/421
Karar No: 6

15.1.1993

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Karadeniz'in Kirlenmeye Karşı Korunması Sözleşmesi ve Eki Protokollerin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı Komisyonumuzun 13.1.1993 Tarihli 3 üncü Birleşiminde Çevre Bakanı Doğanca Akyürek ve Dışişleri Bakanlığı Temsilcilerinin katılmalarıyla görüşülmüştür.

Karadeniz'in ekolojik ve hidrolojik açıdan çok özel koşullara sahip yarı kapalı bir deniz olmasının yanı sıra, Tuna, Dinyeper, Dinyester nehirlerinin yarattığı kirlilik yükü, kıyı kuşağında sürdürülen faaliyetler ve gemilerin yarattığı kirlilikle birleşince Karadeniz'in karşı karşıya bulunduğu çevre sorunlarına çözüm bulunması amacıyla hazırlanan Sözleşme, Komisyonumuzca da uygun görülerek, Tasarı aynen kabul edilmiştir.

Ayrıca Komisyonumuzca İstanbul'da kurulacak olan "Koordinasyon Merkezi"nin bir an önce çalışmaya başlamasının önemi dikkate alınarak Tasarının, İçtüzüğü'nün 53 üncü maddesi uyarınca öncelikle görüşülmesine karar verilmiştir.

Raporumuz Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan
Atilla Mutman
İzmir
Sözcü
Şahin Ulusoy
Tokat

Başkanvekili
Fethi Akkoç
Bursa
Kâtip
Abdullatif Şener
Sivas

Üye

Tunç Bilget

Aydın

Üye

Mustafa Doğan

Gaziantep

Üye

Nurhan Tekinel

Kastamonu

Üye

Hüsamettin Öriç

Bursa

Üye

Cem Kozlu

İstanbul

Üye

Fethiye Özver

Tekirdağ

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

Karadeniz'in Kirlenmeye Karşı Korunması Sözleşmesi ve Eki Protokollerin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı

MADDE 1. — 22 Nisan 1992 tarihinde Bükreş'te imzalanan, "Karadeniz'in Kirlenmeye Karşı Korunması Sözleşmesi" ve eki protokollerin onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

S. Demirel

Başbakan

Devlet Bakanı ve Başb. Yrd.

Prof. E. İnönü

Devlet Bakanı V.

Ş. Ercan

Devlet Bakanı

İ. Tez

Devlet Bakanı

Prof. T. Akyol

Devlet Bakanı

O. Kilercioğlu

Devlet Bakanı

Ö. Barutçu

Devlet Bakanı

E. Şahin

Devlet Bakanı

M. Batallı

Millî Savunma Bakanı

N. Ayaz

Dışişleri Bakanı Y.

Prof. E. İnönü

Millî Eğitim Bakanı

K. Toptan

Sağlık Bakanı

Y. Aktuna

Tarım ve Köyişleri Bakanı

N. Cevheri

Sanayi ve Ticaret Bakanı

M. T. Köse

Kültür Bakanı

D. F. Sağlar

Orman Bakanı

V. Tanır

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Devlet Bakanı

C. Çağlar

Devlet Bakanı

E. Ceyhan

Devlet Bakanı

A. Gönen

Devlet Bakanı

G. Ergenekon

Devlet Bakanı

M. Kahraman

Devlet Bakanı

M. A. Yılmaz

Devlet Bakanı

Ş. Ercan

Adalet Bakanı

M. S. Oktay

İçişleri Bakanı

İ. Sezgin

Maliye ve Gümrük Bakanı

S. Oral

Bay. ve İskân Bakanı

Prof. O. Kumbaracıbaşı

Ulaştırma Bakanı

Y. Topçu

Çal. ve Sos. Güv. Bakanı

M. Moğultay

Enerji ve Tabii Kay. Bakanı

E. Faralyalı

Turizm Bakanı

Prof. A. Ateş

Çevre Bakanı

B. D. Akyürek

(S. Sayısı : 245)

**ÇEVRE KOMİSYONUNUN
KABUL ETTİĞİ METİN**

**Karadeniz'in Kirlenmeye Karşı Korunması
Sözleşmesi ve Eki Protokollerin Onaylanma-
sının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Ta-
sarısı**

MADDE 1. — Tasarının 1 inci maddesi
Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Tasarının 2 nci maddesi
Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Tasarının 3 üncü madde-
si Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

**DIŞİŞLERİ KOMİSYONUNUN
KABUL ETTİĞİ METİN**

**Karadeniz'in Kirlenmeye Karşı Korunması
Sözleşmesi ve Eki Protokollerin Onaylanma-
sının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Ta-
sarısı**

MADDE 1. — Tasarının 1 inci maddesi
Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Tasarının 2 nci maddesi
Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Tasarının 3 üncü madde-
si Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

KARADENİZ'İN KİRLENMEYE KARŞI KORUNMASI SÖZLEŞMESİ

Âkit Taraflar,

Karadeniz'in deniz çevresinin korunması ve canlı kaynaklarının muhafazasında gelişme sağlamak için harekete geçmeye kararlı olarak,

Karadeniz'in deniz çevresinin sağlık yönünden, ekonomik ve sosyal açılardan sahip olduğu değerlerin bilincinde olarak,

Karadeniz'in doğal kaynaklarının ve (sunduğu) imkânların öncelikle Karadeniz ülkelerinin ortak çabaları ile korunabileceğine kani olarak,

Uluslararası hukukun genel kabul görmüş kural ve düzenlemelerini gözönüne alarak,

Deniz çevresinin korunması ve buradaki canlı kaynakların muhafazasına ilişkin genel uluslararası hukuka ait ilkeleri, teamül ve kuralları hatırd tutarak,

1972 tarihli Denizlerin Atıklar ve Diğer Maddelerin Boşaltılması Yoluyla Kirletilmesinin Önlenmesi Sözleşmesi ve değişikliklerinin, 1973 tarihli Denizlerin Gemilerden Kirletilmesinin Önlenmesi Sözleşmesi ile buna değişiklik getiren 1978 Protokolünün; 1989 tarihli Tehlikeli Atıkların Sınırlarötesi Hareketinin ve Bertarafının Kontrolüne İlişkin Sözleşmenin ve 1990 tarihli Petrol Kirliliği ile Mücadele, Hazırlık ve İşbirliğine dair Uluslararası Sözleşmenin ilgili hükümlerini gözönüne alarak,

Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı tarafından kabul edilen ilkelerin önemini kabul ederek,

Karadeniz'in biyo-üretken potansiyelinin korunması, kullanılması ve geliştirilmesinden elde edecekleri faydaları gözönüne alarak,

Karadeniz sahillerinin, Karadeniz ülkelerinin halk sağlığı ve turizm için büyük yatırımlar yaptıkları uluslararası bir dinlenme alanı olduğunu hatırd tutarak,

Karadeniz'in kendine özgü hidrolojik ve ekolojik özelliklerinin ve flora ve faunasının, suyun sıcaklığında ve bileşiminde meydana gelen değişikliklere karşı aşırı duyarlılığını gözönüne alarak,

Karadeniz'de deniz çevresinin kirliliğinin başta nehirler yoluyla olmak üzere Avrupa'da bulunan diğer ülkelerdeki kara kökenli kirleticilerden de kaynaklandığını kaydederek,

Karadeniz'in deniz çevresinin ve canlı kaynaklarının kirlenmeye karşı korunması konusunda işbirliği yapmaya hazır olduklarını bir kez daha beyan ederek,

Sözleşmenin amaçlarına ulaşılması için bilimsel, teknik ve teknolojik alanlarda işbirliğinin gerekli olduğunu kaydederek,

Mevcut uluslararası anlaşmaların, Karadeniz'in deniz çevresinin üçüncü ülkelerden kaynaklanan kirlenmesinin tüm veçhelerini kapsamadığını kaydederek,

Karadeniz'in deniz çevresinin korunması ve iyileştirilmesi için uluslararası uzman kuruluşlarla ortak bölgesel bir yaklaşıma dayanan yakın bir işbirliğine ihtiyaç olduğunu farkında olarak,

Aşağıdaki hususları kararlaştırmışlardır:

MADDE I

Uygulama Alanı

1. Bu Sözleşme, Karadeniz'in bu Sözleşmenin amaçları doğrultusunda belirlenen ve güney sınırını Kelağra ve Dalyan burunları arasındaki hattın oluşturduğu özel alanda uygulanacaktır.

2. Bu Sözleşmenin amaçları için, Karadeniz'e yapılan atıklar her Âkit Taraf'ın Karadeniz'deki kara sularını ve münhasır ekonomik bölgesini kapsayacaktır. Bununla birlikte, bu Sözleşmenin Protokollerinden herhangi biri, sözkonusu Protokolün amaçları açısından aksini mümkün kılabilir.

MADDE II

Bu Sözleşmenin Amaçları İçin:

1. "Deniz çevresinin kirlenmesi", insan sağlığını tehlikeye atan, canlı kaynaklara veya deniz yaşamına zarar veren, balıkçılık ve denizin diğer meşru kullanımları da dahil olmak üzere denize ilişkin faaliyetleri sekteye uğratan, kullanım açısından deniz suyunun kalitesini bozan ve denizin sunduğu imkânları azaltan veya bütün bu olumsuz etkileri yaratması muhtemel olan maddelerin veya enerjinin insanoglu tarafından doğrudan ya da dolaylı olarak nehir ağzları da dahil olmak üzere, deniz çevresine verilmesi anlamına gelecektir.

2. a) "Deniz Aracı" denizde yüzen herhangi bir araç anlamına gelecektir. Bu ifade, kayakla su üstünde giden tekneleri, hava yastıklı vasıtaları, batabilir tekneleri, kendinden müteharrik olsun ya da olmasın yüzer tekneleri ve platformları ve denizde bulunan insan yapısı diğer yapıların tümünü kapsayacaktır.

b) "Hava aracı" havada uçan herhangi bir araç anlamına gelecektir.

3. a) "Boşaltma"

i) Deniz veya hava araçlarından atıkların veya diğer maddelerin kasıtlı olarak atılması,

ii) Deniz veya hava araçlarının kasıtlı olarak atılması anlamına gelecektir.

b) i) Boşaltma şunları içine almaz: Gemiler ve uçaklar tarafından atılan veya gemilere veya uçaklara atılmak üzere getirilen atıklar ve diğer maddeler, veya bu atıkların ve maddelerin gemilerde ve uçaklarda muameleye tabi tutulması sonucu atılan maddeler hariç kalmak üzere gemi ve uçakların ve bunların ekipmanlarının normal işleyişleri sırasında veya tesadüfen denize dökülen atık ve diğer maddeler.

ii) Bu Sözleşmenin amaçları ile çelişmemek kaydıyla, boşaltma amacı dışında bir nedenle denize atılan maddeler.

4. "Zararlı Madde" deniz çevresine verilmesi kirlenmeyle sonuçlanabilecek ve toksisite ve/veya kalıcılık ve/veya biyolojik birikim özellikleri nedeniyle biyolojik süreçleri olumsuz yönde etkileyebilecek herhangi bir tehlikeli, zararlı ya da diğer türlerden madde anlamına gelecektir.

MADDE III

Genel Hükümler

Âkit Taraflar bu Sözleşmede tüm haklar ve görevler açısından tam eşitlik, ulusal bağımsızlık ve egemenliğe saygı, iç işlerine karışmama, karışıklık yarar ve uluslararası hukukun diğer ilke ve kaideleri temelinde yer alırlar.

MADDE IV

Mutlak Bağımsızlık

Bu Sözleşme Devletin sahip olduğu veya Devlet tarafından işletilen ve şimdilik ticarî olmayan amaçlarla kullanılan savaş gemilerine, askerî deniz ve hava araçları ile askerî yedek gemilere uygulanmayacaktır.

Bununla birlikte, Âkit Taraflardan her biri, kendisi tarafından sahip olunan veya işletilen bu tür deniz ve hava araçlarının işletilmesini engellemeyecek şekilde, bu deniz ve hava araçlarının mümkün olduğunca bu Sözleşme ile uyumlu bir şekilde hareket etmelerini sağlamak için uygun tedbirlerin alınmasını sağlayacaktır.

MADDE V

Genel Taahhütler

1. Âkit Tarafların her biri, Sözleşmenin Karadeniz'in kendi egemenliği altında bulunan alanlarının yansısıra, Taraf Devletlerin uluslararası hukukun kurallarından kaynaklanan hak ve yükümlülüklerine dokunmaksızın egemen hak ve yetkilerini kullandıkları alanlarda da uygulanmasını temin edeceklerdir.

Bu Sözleşmenin amaçlarına ulaşabilmek için her Âkit Taraf, kendi iç suları dahilindeki kirlenmenin Karadeniz'in deniz çevresine olan olumsuz etkilerini hatırd tutacaktır.

2. Âkit Taraflar, Karadeniz'in deniz çevresinin korunması amacıyla kirliliğin önlenmesi, mevcut kirliliğin azaltılması ve meydana gelen kirliliğin kontrolü için koşullara göre tek tek veya birlikte bu Sözleşmenin hükümlerine ve uluslararası hukuka uygun her tedbiri alacaklardır.

3. Âkit Taraflar, bu Sözleşmenin uygulanması için gerekli görüldüğü takdirde, Sözleşmeye ilave yeni protokoller ve ekler hazırlanması için işbirliği yapacaklardır.

4. Âkit Taraflar, Karadeniz deniz çevresinin korunması amacıyla ikili ya da çok taraflı anlaşmalara taraf olurken, bu anlaşmaların işbu Sözleşme ile uyumlu olmasını temin etmeye çalışacaklardır. Bu anlaşmaların kopyaları bu Sözleşmenin XVII nci maddesinde belirtilen şekilde Komisyon vasıtasıyla diğer Âkit Taraflara iletilecektir.

5. Âkit Taraflar, kendileri tarafından uzmanlığı kabul edilen uluslararası kuruluşlar bünyesinde Karadeniz deniz çevresinin korunmasına katkıda bulunacak tedbirler üzerine çalışmasını temin için işbirliği yapacaklardır.

MADDE VI

Zararlı Maddelerin Yol Açtığı Kirlenme

Âkit Tarafların her biri, Karadeniz deniz çevresinin nereden kaynaklanmış olursa olsun bu Sözleşmenin Ekinde belirtilen maddelerle kirlenmesini önleyeceklerdir.

MADDE VII

Kara Kökenli Kaynakların Yol Açtığı Kirlenme

Âkit Taraflar, bu Sözleşmenin mütemmim bir cüzünü oluşturan Karadeniz Deniz Çevresinin Kara Kökenli Kaynakların Yolaçtığı Kirlenmeye Karşı Korunmasına dair Protokol uyarınca, Karadeniz deniz çevresinin kara kökenli kaynaklardan kirlenmesini önleyecek, azaltacak ve kontrol edeceklerdir.

MADDE VIII

Gemilerin Yol Açtığı Kirlenme

Âkit Taraflar, uluslararası hukukun genel kabul görmüş kural ve standartlarına uygun olarak, tek tek veya birlikte Karadeniz'in deniz çevresinin gemiler tarafından kirlenmesinin önlenmesi, azaltılması ve kontrolü için gereken tüm tedbirleri alacaklardır.

MADDE IX

Acil Durumlarda Kirlilikle Mücadelede İşbirliği

Âkit Taraflar bu Sözleşmenin mütemmim bir cüzünü oluşturan Karadeniz'in Acil Durumlarda Petrol ve Diğer Zararlı Maddelerle Kirlenmesiyle Mücadelede Yapılacak İşbirliğine dair Protokol uyarınca Karadeniz'in deniz çevresinin acil durumlardan kaynaklanan kirlenmesinin önlenmesi, azaltılması ve kirlilikle mücadele edilebilmesi için işbirliği yapacaklardır.

MADDE X

Boşaltmaların Yolaçtığı Kirlenme

1. Âkit Taraflar, bu Sözleşmenin mütemmim bir cüzünü oluşturan Karadeniz Deniz Çevresinin Boşaltmalardan Kaynaklanan Kirliliğe Karşı Korunmasına dair Protokol uyarınca boşaltmalardan kaynaklanan kirlenmenin önlenmesi, azaltılması ve kontrolü için gerekli tüm tedbirleri alacaklar ve işbirliği yapacaklardır.

2. Âkit Taraflar Karadeniz devletleri dışındaki devletlerdeki özel veya tüzelkişilerin kendilerine ait yetki alanları dahilindeki alanlara boşaltma yapmalarına izin vermeyeceklerdir.

MADDE XI

Kıta Sahanelığı Üzerindeki Faaliyetlerin Yolaçığı Kirlenme

1. Âkit Tarafların her biri mümkün olan en kısa sürede, Karadeniz deniz çevresinin, kıta sahanlığındaki doğal kaynakların keşfi ve kullanılması da dahil olmak üzere kıta sahanlığı üzerindeki faaliyetlerle ilgili veya bu faaliyetlerinden doğan kirliliğinin önlenmesi, azaltılması ve kontrolü için gerekli tedbirleri alacaklar ve yasa ve yönetmelikleri kabul edeceklerdir. Âkit Taraflar birbirlerini bu çerçevede kabul edilen yasa ve yönetmeliklerle alınan tedbirler konusunda Komisyon vasıtasıyla haberdar edeceklerdir.

2. Âkit Taraflar gereken hallerde bu alanda işbirliği yapacaklar ve bu Maddenin 1 inci fıkrasında belirtilen tedbirlerin uyumlulaştırılması için çaba göstereceklerdir.

MADDE XII

Atmosferden Kaynaklanan veya Atmosfer Yoluyla Taşınan Kirlenme

Âkit Taraflar kendi egemenlik alanları üzerindeki hava alanlarına ve kendi bayraklarını taşıyan deniz araçlarına veya kendi ülkelerine kayıtlı hava ve deniz araçlarına uygulanacak şekilde, Karadeniz deniz çevresinin atmosfer yoluyla taşınan veya atmosferden kaynaklanan kirlenmelerle kirlenmesinin önlenmesi, azaltılması ve kontrolü için yasa ve yönetmelikleri kabul edecekler ve kendi kendilerine ya da ortaklaşa belirleyecekleri tedbirleri alacaklardır.

MADDE XIII

Canlı Deniz Kaynaklarının Korunması

Âkit Taraflar, bu Sözleşme uyarınca Karadeniz deniz çevresinin kirlenmesinin önlenmesi, azaltılması ve kontrolü için gerekli tedbirleri alırken özellikle yaşam alanlarının değiştirilmesi yoluyla deniz yaşamının veya canlı deniz kaynaklarının zarar görmesini, balıkçılığın veya Karadeniz'in diğer meşru kullanımının engellenmesini önlemeye dikkat gösterecekler ve bu çerçevede uzman uluslararası kuruluşların yapacakları tavsiyeleri gözönüne alacaklardır.

MADDE XIV

Sınırlarışı Taşınımındaki Tehlikeli Atıklarla Kirlenme

Âkit Taraflar, Karadeniz deniz çevresinin sınırlarışı taşınımındaki tehlikeli atıklarla kirlenmesinin önlenmesi ve bunlara ilişkin yasadışı trafikle mücadele edilmesi konusunda kendileri tarafından kabul edilecek Protokol uyarınca uluslararası hukuka uygun tüm tedbirleri alacak ve işbirliği yapacaklardır.

MADDE XV

Bilimsel ve Teknik İşbirliği ve İzleme

1. Âkit Taraflar Karadeniz deniz çevresinin korunmasını amaçlayan bilimsel araştırmaların yapılmasında işbirliği yapacaklar ve gerektiğinde ortak bilimsel araştırma programları başlatacak ve ilgili bilimsel veri ve bilgi alış-verişinde bulunacaklardır.

2. Âkit Taraflar kirlenmenin türünü ve boyutlarını irdelemeye yarayan yöntem ve araçların geliştirilmesini, kirlenmenin su kolonundaki veya sedimandaki ekolojik sistem üzerindeki etkilerini, kirlenen alanların tespit edilmesini, risklerin tespiti ve irdelenmesini ve çözümlerin bulunmasını amaçlayan çalışmaların yürütülmesi için işbirliği yapacaklar ve özellikle zararlı maddelerin arıtımı, bertarafı, yok edilmesi veya kullanımı için alternatif yöntemler geliştirmeye çalışacaklardır.

3. Âkit Taraflar Karadeniz deniz çevresinin kirlenmesinin önlenmesi, azaltılması ve kontrolü için gerekli bilimsel kriterlerin oluşturulması, kuralların, standartların ve uygulamalar ile prosedürlere ilişkin tavsiyelerin belirlenmesi için Komisyon vasıtasıyla işbirliği yapacaklardır.

4. Âkit Taraflar, diğ er hususlara ilave olarak, Komisyon aracılığı ve gerekli hallerde kendilerince uzman kabul edilen uluslararası kuruluşlar vasıtasıyla kirlenmenin tüm kaynaklarını kapsayan ortak ya da birbirini tamamlayıcı nitelikte izleme programları gerçekleştirecekler ve Karadeniz deniz çevresinin kirlenmesinin yarattığı riskleri ve doğ urduğu etkileri gözlemek, ölçmek, değerlendirmek ve tahlil etmek üzere gerektiğinde ikili ya da çok taraflı düzeyde gerçekleştirebilecek bir kirlilik izleme sistemi oluşturacaklardır.

5. Kendi yetki ve kontrolleri altında gerçekleştirilen faaliyetlerin ciddi bir kirlenmeye ve ya Karadeniz deniz çevresinin belirgin bir biçimde zararlı bir değ işiğ likle uğ ramasına neden olabileceğine dair mantuki bir dayanakları olması halinde, Âkit Taraflar, bu tür faaliyetlere başlam adan önce ilgili tüm bilgilere ve izleme verilerine dayanarak bu faaliyetlerin muhtemel etkilerini irdeleyecekler ve bu irdelemenin sonuçlarını Komisyona iletceklerdir.

6. Âkit Taraflar, temiz ve az atıklı teknolojilerin geliştirilmesi, tedariki ve iş lerliğ e sokulması için diğ er hususların yanısıra bu teknolojilerin değ iş imini kolaylaştıracak tedbirlerin alınmasını da kapsayacak şekilde iş birliğ i yapacaklardır.

7. Âkit Taraflardan her biri bilimsel faaliyetlerden ve izlemeden sorumlu bir uzman ulusal kuruluş tayin edeceklerdir.

MADDE XVI

Görevler ve Sorumluluk

1. Âkit Taraflar Karadeniz deniz çevresinin korunmasına ilişkin uluslararası yükümlülüklerini yerine getirmekten sorumludurlar.

2. Her Âkit Taraf, uluslararası hukuka uygun olarak egemenliğ i altında bulunan ve egemen hak ve yetkilerini kullandığı alanlarda Karadeniz deniz çevresine özel ya da tüzelkiş iler tarafından verilen zarara ilişkin sorumluluk hakkında kural ve düzenlemeler kabul edeceklerdir.

3. Âkit Taraflar kendi yetkileri altındaki özel ya da tüzelkiş iler tarafından Karadeniz deniz çevresinin kirlenmesinden doğ an zararın derhal ve yeterli düzeyde tazmin edilmesi veya başka bir ç are bulunması için kendi hukukî sistemleri çerçevesinde müracaatta bulunulabilmesini temin edeceklerdir.

4. Âkit Taraflar, Karadeniz'in bir bütün olarak korunmasını ve Karadeniz deniz çevresinin kirlenmesine karşı en üst düzeyde caydırıcılığı sağlayabilmek için, bu kirliliğ in doğ urduğu zarara ait sorumluluğ un tespitine, zararın irdelenmesine ve tazminine ilişkin yasa, yönetmelik ve iş lemlerin hazırlanması ve uyumlulaştırılması hususunda iş birliğ i yapacaklardır.

MADDE XVII

Komisyon

1. İş bu Sözleşmenin amaçlarına ulaşabilmek için, Âkit Taraflar bundan böyle "Komisyon" olarak adlandıracakları bir Karadeniz'in Kirliliğ e Karşı Korunması Komisyonu oluşturacaklardır.

2. Her Âkit Taraf Komisyonda bir Temsilci tarafından temsil edilecek, bu Temsilciye yedek temsilciler, Danış manlar ve Uzmanlar eş lik edebileceklerdir.

3. Komisyon Başkanlığı İngiliz diline ait alfabetik sıraya uygun olarak, sırasıyla her Âkit Tarafa üstlenilecektir. Komisyonun ilk Başkanı Bulgaristan Cumhuriyeti Temsilcisi olacaktır.

Başkan bir yıl boyunca görev yapacak ve bu süre zarfında kendi ülkesinin Temsilcisi sıfatıyla hareket edemeyecektir. Başkanlık boşaldığı takdirde, Komisyona Başkanlık eden Âkit Taraf, kendi Başkanlık süresi doluncaya kadarki süre zarfında görev yapacak bir halef atayacaktır.

4. Komisyon her yıl en az bir kez toplanacaktır. Âkit Taraflardan herhangi birinin talebi üzerine Başkan olağanüstü toplantılar düzenleyecektir.

5. Komisyonun karar ve tavsiyeleri Karadeniz Devletlerinin oybirliği ile kabul edilecektir.

6. Komisyona faaliyetlerinde sürekli bir Sekreteryaya yardım edecektir. Komisyon Sekreteryanın İcra Direktörünü ve diğer görevlilerini tespit edecektir. İcra Direktörü, Komisyon tarafından belirlenecek kurallara bağlı olarak teknik kadroyu atayacaktır. Sekreteryaya Karadeniz Devletlerinin vatandaşlarından oluşacaktır.

Komisyonun ve Sekreteryanın merkezi İstanbul'da olacaktır. Merkezin yeri Âkit Taraflarca uzlaşma ile değiştirilebilecektir.

7. Komisyon, fonksiyonlarını yerine getirebilmek için kendi İç Tüzüğünü kabul edecek, faaliyetlerin düzenlenmesini kararlaştıracak ve işbu Sözleşme hükümlerine uygun olarak yardımcı organlar teşkil edecektir.

8. Âkit Tarafların Temsilcileri, Yedek Temsilciler, Danışmanları ve Uzmanları ilgili Âkit Tarafın topraklarında uluslararası hukuka uygun diplomatik imtiyaz ve muafiyetlerden yararlanacaklardır.

9. Sekreteryaya görevlilerinin imtiyaz ve muafiyetleri Âkit Taraflar arasında yapılacak bir anlaşmayla belirlenecektir.

10. Komisyon, görevlerini yerine getirmek için gerekli hukukî sıfatlara sahip olacaktır.

11. Komisyon ev sahibi Âkit Taraf, bir Merkez Anlaşması yapacaktır.

MADDE XVIII

Komisyonun Görevleri

Komisyon,

1. İşbu Sözleşmenin uygulanmasını sağlamaya çalışacak ve Âkit Tarafları çalışmalarından haberdar edecek;

2. Sözleşmenin amaçlarına ulaşılması için gerekli tedbirlere dair tavsiyelerde bulunacak;

3. Sözleşmenin uygulanmasına ilişkin hususları ele alacak, gerektiği takdirde işbu Sözleşmenin ve Protokollerin Ekleri de dahil olmak üzere Sözleşme ve Protokollerde değişiklik yapılmasını önerebilecek;

4. Karadeniz deniz çevresinin kirlenmesinin önlenmesini, azaltılmasını ve kontrolünü ve kirlenmenin etkilerinin giderilmesini sağlayacak tedbirlere ilişkin kriterler üzerinde çalışacak;

5. Âkit Tarafların Karadeniz deniz çevresinin korunması için ihtiyaç duyulan ilave tedbirleri almasını sağlamaya çalışacak ve bu amaç doğrultusunda ilgili bilimsel, teknik ve istatistik verileri Âkit Taraflardan toplayacak, işleyecek ve dağıtacak ve bilimsel ve teknik araştırmaları hızlandıracak;

6. Başta bu Sözleşmenin amaçlarına ulaşabilmek için yardım sağlama veya uygun görülecek programlar geliştirme hususlarında olmak üzere uzman uluslararası kuruluşlarla işbirliği yapacak;

7. Bu Sözleşmenin diğer hükümlerinde öngörülen veya Âkit Taraflarca Komisyona oybirliği ile verilen diğer görevleri yerine getirecektir.

MADDE IX

Âkit Tarafların Toplantıları

1. Âkit Taraflar, Komisyonun önerisi üzerine toplanacaklardır. Ayrıca olağanüstü halde Âkit Taraflardan birinin talep etmesi durumunda 10 gün içerisinde toplanacaklardır.

2. Âkit Tarafların toplantılarının birincil görevi Komisyonun raporu üzerine işbu Sözleşmenin ve Protokollerin uygulanmasını gözden geçirmek olacaktır.

3. İşbu Sözleşmeye sonradan taraf olan Karadeniz haricindeki bir Devlet, Âkit Tarafların toplantılarına gözlemci statüsüyle katılabilecektir.

MADDE XX

Sözleşme ve/veya Protokollerde Yapılacak Değişikliklerin Kabulü

1. Âkit Taraflardan herhangi biri bu Sözleşmenin maddelerinde değişiklik yapılmasını önerebilir.

2. Bu Sözleşmenin Âkit Taraflarından herhangi biri herhangi bir Protokolde değişiklik yapılmasını önerebilir.

3. Bu tür bir değişiklik önerisi depozitere tevdi edilecek ve diplomatik kanallardan tüm Âkit Taraflara ve Komisyona bildirilecektir.

4. Bu Sözleşmeye ve Protokollerden herhangi birine ait değişiklikler, önerilen değişikliğin depoziter tarafından diğerlerine iletilmesini izleyen 90 gün içerisinde toplanacak olan bir Âkit Taraflar Diplomatik Konferansında uzlaşmayla kabul edilecektir.

5. Değişiklikler, depoziter tüm Âkit Tarafların bu değişiklikleri kabul ettiklerini belirten bildirimleri aldıktan 30 gün sonra yürürlüğe girecektir.

MADDE XXI

Ekler ve Eklere Ait Değişiklikler

1. Bu Sözleşmeye veya Protokollerden herhangi birine ait Ekler Sözleşmenin veya o protokolün müttemim bir cüzünü oluşturacaktır.

2. Âkit Taraflardan herhangi biri Komisyondaki Temsilcisi vasıtasıyla bu Sözleşmenin Eklerinde veya Protokollerden herhangi birinin Eklerinde değişiklik yapılmasını önerebilecektir. Bu değişiklikler Komisyon tarafından uzlaşma esasına göre kabul edilecektir.

Depoziter, Komisyonun bu kararının Başkan tarafından kendisine iletilmesini takiben, vakit geçirmeksizin kabul edilen bu değişiklikleri tüm Âkit Taraflara bildirecektir. Bu değişiklikler, depoziter tüm Âkit Taraflardan kabul belgelerini aldıktan 30 gün sonra yürürlüğe girecektir.

3. Bu Sözleşmeye ve Protokollerden herhangi birine yeni bir Ek yapılması ve kabulünde bu Maddenin 2 nci fıkrasının hükümleri geçerli olacaktır.

MADDE XXII

Değişikliklerin Yürürlüğe Girdiğine Dair Bildirim

Depoziter XX ve XXI inci Maddeler çerçevesinde kabul edilen değişikliklerin yürürlüğe girdiği tarihleri diplomatik kanallar yoluyla Âkit Taraflara bildirecektir.

MADDE XXIII

Malî Kurallar

Âkit Taraflar, Komisyonun önerilerini gözönünde bulundurarak tüm malî hususlar üzerinde oybirliği esasına bağlı olarak karar alacaklardır.

MADDE XXIV

Diğer Uluslararası Anlaşmalarla İlişki

Bu Sözleşmedeki hiç birşey, Devletlerin uluslararası hukuka bağlı olarak belirlenen kararsuları üzerindeki egemenliklerini ve uluslararası hukuka bağlı olarak münhasır ekonomik bölgeleri dahilindeki ve kıta sahanlığındaki egemen hak ve yetkilerini ve gemilerin ve hava araçlarının uluslararası hukuk tarafından sağlanan ve ilgili uluslararası anlaşmalarda belirtilen sey-rüsefer hak ve özgürlüklerini hiç bir şekilde etkileyemez.

MADDE XXV

Anlaşmazlıkların Giderilmesi

Âkit Taraflar arasında bu Sözleşmenin yorumlanmasından veya uygulanmasından doğan herhangi bir sorun çıkması halinde, Taraflar anlaşmazlığın görüşmeler yoluyla ya da kendileri tarafından seçilecek diğer barışçı yollardan çözülmesini sağlamaya çalışacaklardır.

MADDE XXVI

Ek Protokollerin Kabulü

1. Ek protokollerin kabul edilmesi amacıyla Âkit Taraflar, Âkit Taraflardan herhangi birinin talebi veya Komisyonun önerisi ve Âkit Taraflardan tümünün onayı ile Diplomatik bir Konferansta bir araya gelebileceklerdir.

2. Yeni Protokollerin imzalanması, onaylanması, kabulü, sonradan taraf olunması, yürürlüğe girmesi ve feshi bu Sözleşmenin sırasıyla XXVIII, XXIX ve XXX uncu Maddelerinde yer alan işlemlere uygun olarak gerçekleştirilecektir.

MADDE XXVII

Çekinceler

Bu Sözleşmeye hiç bir çekince konulamaz.

MADDE XXVIII

İmza, Resmî, Onay Kabul veya Tasvip ve Katılma

1. Bu Sözleşme Karadeniz Devletlerinin imzasına açık olacaktır.
2. Bu Sözleşme, kendisini imzalayan ülkelerin resmî onay, kabul ve tasvibine tabi olacaktır.
3. Bu Sözleşme, belirtilen ülkenin tüm Âkit Taraflarca davet edilmesi kaydıyla Sözleşmenin amaçlarına ulaşılmasına ilgi duyan ve Karadeniz deniz çevresinin korunmasına ciddi bir katkı sağlayan herhangi bir Karadeniz harici ülkenin sonradan katılmasına açıktır. Katılmaya kabule dair davetle ilgili işlemler depoziter tarafından yürütülecektir.
4. Resmî onay kabul ve tasvip ve katılmaya ilişkin belgeler depoziter tarafından saklanacaktır. Bu Sözleşmenin depoziteri Romanya Hükümeti olacaktır.

MADDE XXIX
Yürürlüğe Girme

Bu Sözleşme resmî onay, kabul veya tasvibe ait dördüncü belgenin depoziter tarafından alınmasından 60 gün sonra yürürlüğe girecektir.

Bu Sözleşmeye sonradan katılmak isteyen bir Devlet için Sözleşme katılma belgesinin depoziter tarafından alınmasından 60 gün sonra yürürlüğe girecektir.

MADDE XXX
Çekilme

Bu Sözleşmenin yürürlüğe giriş tarihinin üzerinden beş yıl geçtikten sonra, Âkit Taraflardan herhangi biri depozitere yapacağı yazılı bildirimle bu Sözleşmeden çekilebilir. Çekilme, depoziterin çekilmeden haberdar edildiği yılı izleyen yılın Aralık ayının otuzbirinci günü geçerli olur.

Bin dokuzyüz doksaniki yılının Nisan ayının yirmibirinci günü Bükreş'te İngilizce olarak hazırlanmıştır.

Bulgaristan Cumhuriyeti Adına
Gürcistan Cumhuriyeti Adına
Romanya Adına
Rusya Federasyonu Adına
Türkiye Cumhuriyeti Adına
Ukrayna Adına

EK

1. Organik kalay bileşikleri
2. Halojenli organik bileşikler, örneğin DDT, DDE, DDD, PCB'ler
3. Kalıcı organik fosforlu bileşikler
4. Civa ve civa bileşikleri
5. Kadmiyum ve kadmiyum bileşikleri
6. Toksik, kanserojen, teratojen ve mutajen özellikleri tespit edilmiş kalıcı bileşikler
7. Kullanılmış yağlama yağları
8. Yüzebilir, batabilen veya süspansiyon halinde kalabilen kalıcı sentetik maddeler
9. Kullanılmış radyoaktif yakıtlar da dahil, radyoaktif madde ve atıklar
10. Kurşun ve kurşunlu bileşikler

KARADENİZ DENİZ ÇEVRESİNİN PETROL VE DİĞER ZARARLI MADDELERLE
KİRLENMESİNE KARŞI ACIL DURUMLARDA YAPILACAK İŞBİRLİĞİNE
DAİR PROTOKOL

Madde 1

Âkit Taraflar, Sözleşmenin IX uncu Maddesine uygun olarak, kazai nedenlerle veya az miktardaki deşarjların birikmesi sonucu ortaya çıkan ve kirlenmeye neden olan veya bir kirlenme tehlikesi yaratan petrol ya da diğ er zararlı maddelerin fazla miktarda bulunması durumunun, Karadeniz deniz çevresi veya bir ya da birden fazla Tarafın kıyıları üzerinde ciddi ve ani bir tehdit oluşturması halinde işbirliği yapacaklar ve gerekli tedbirleri alacaklardır.

Madde 2

Âkit Taraflar, tek tek ya da ikili veya çok taraflı işbirliği yoluyla denizin petrol ve diğ er zararlı maddelerle kirlenmesiyle mücadele amacıyla acil durum planları yapılması ve geliştirilmesi için çaba göstereceklerdir. Bu çabalar, özellikle acil durumlarda yapılacak işlemler için hazırlanan donanımı, deniz ve hava araçlarını ve insangücünü de kapsayacaktır.

Madde 3

Her Âkit Taraf bu Protokolde yer alan hükümlerin kendi yetkisi altındaki alanlarda uygulanması ve ihlallerin tespit edilebilmesi için gerekli tedbirleri alacaktır. Âkit Taraflar ayrıca bu Protokolde yer alan hükümlere kendi bayrağını taşıyan deniz araçları tarafından uyulmasını temin edeceklerdir.

Âkit Taraflar 1 inci maddeyle ilgili raporların ve acil bilgilerin iletilmesi de dahil olmak üzere, bu Protokolün uygulanması ile ilgili konularda bilgi alışverişini artıracaklardır.

Madde 4

Âkit Taraflardan herhangi biri, Karadeniz deniz çevresinin kirlilik yüzünden bariz bir şekilde zarar gördüğünü veya böyle bir tehlikeyle karşı karşıya kaldığını tespit ettiği takdirde, bu zarardan etkilenmesi muhtemel diğ er Âkit Tarafları ve Komisyonu derhal haberdar edecektir.

Madde 5

Her Âkit Taraf, diğ er Âkit Taraflara ve Komisyona petrol ve diğ er zararlı maddelerin yo laçtığı kirlenmeyi kontrol etmek ve bu kirlilikle mücadele etmekten sorumlu uzman ulusal kuruluşlarını bildirecektir. Her Âkit Taraf, bunun yanı sıra, ilgili uluslararası anlaşmaların hükümlerine uygun olarak petrol ya da diğ er zararlı maddelerin atılmasına yol açan veya açması muhtemel kazalara ait raporlar toplayacak ve dağıtacak bir odak noktası tayin edecektir.

Madde 6

1. Her Âkit Taraf, etkilenmesi olası Taraf veya Taraflara ve Komisyona aşağıda belirtilen hususları en hızlı ve güvenilir kanallar vasıtasıyla rapor etmeleri için kendi bayrağını taşıyan deniz araçlarının kaptanları ile hava araçlarının pilotlarına gerekli talimatları verecektir;

a) Denizde gözlenen ve Karadeniz deniz çevresini veya bir ya da daha fazla Âkit Tarafın kıyılarını tehdit eden petrol ya da diğ er zararlı maddelerin oluşturduğu döküntülerin varlığını, özelliklerini ve derecesini;

b) Petrol ya da diğer zararlı maddelerle kirlenmeye yol açan veya açması muhtemel olan tüm acil durumları.

2. 1 inci fıkra uyarınca toplanılan tüm bilgiler

a) Bilgileri elinde bulunduran Âkit Tarafça

b) Komisyonca

kirlenmeden etkilenmesi muhtemel diğer bütün Taraplara iletilecektir.

EK

6 ncı Madde Doğrultusunda Hazırlanacak Raporların Kapsamı

1. Her raporda genel olarak şu hususlar yer alacaktır.

a) Kirlenmenin kaynağının tanımlanması;

b) Kazanın ya da yapılan gözlemin tarihi, saati ve coğrafi konumu;

c) Bölgedeki kara ve deniz koşulları;

d) Denizi kirleten aracın durumuna ilişkin detaylar:

2. Her raporda mümkün olan hallerde, özel olarak şu hususlar yer alacaktır:

a) Söz konusu zararlı maddelerin neler olduğu veya açık tarifleri, mümkünse doğru teknik isimleri;

b) Denize boşaltılan veya boşaltılması ihtimali olan zararlı maddelerin tahmini miktarları, konsantrasyonları ve muhtemel durumları

c) Ambalajların ve tanıtıcı işaretlerin tanımı

d) Kimin tarafından ve kime gönderildiği veya imalatçısı

3. Mümkün olan hallerde her raporda boşaltılan veya boşaltılması muhtemel zararlı maddelerin petrol ya da diğer sıvı, katı veya gaz haldeki zararlı maddeler olup olmadıkları ve bu maddelerin dökme olarak ya da ambalajlı olarak (yük konteynerleri, taşınabilir tanklar, kara veya demiryolu tank vagonları içinde) taşınıp taşınmadıkları açıkça belirtilecektir.

4. Gerekli hallerde, her rapor, raporu olacak olanlar tarafından istenilen veya raporu gönderen tarafından uygun görülen tüm bilgilerle desteklenecektir.

5. Bu Protokolün 6 ncı maddesinin 1 inci fıkrasında sözü edilen kişiler:

a) Gerekli takdirde ve mümkün olduğu ölçüde ilk raporu daha sonraki gelişmelere ilişkin bilgilerle destekleyecekler;

b) Etkilenen Âkit Taraplardan gelecek ek bilgi taleplerini mümkün olduğunca tam olarak karşılamaya çalışacaklardır.

KARADENİZ DENİZ ÇEVRESİNİN KARA KÖKENLİ KAYNAKLARDAN KİRLENMEYE KARŞI KORUNMASINA DAİR PROTOKOL

Madde 1

Sözleşmenin VII nci Maddesine uygun olarak Âkit Taraflar, Karadeniz'in kendi ülkelerinde nehirler, kanallar, kıyı tesisleri, diğer suni yapılar, deniz deşarjı ve yağmur suyu veya atmosfer yoluyla taşınanlar da dahil olmak üzere herhangi bir kara kökenli kaynaktan çıkanlar gibi kara kökenli kaynaklardan yapılan deşarjlarla kirlenmesinin önlenmesi, azaltılması ve kontrolü için gerekli tüm tedbirleri alacaklardır.

Madde 2

Bu Protokolün amaçları için, tatlı su limiti, bir su yolunun Karadeniz'e ulaştığı noktada sağ ve sol kıyılarının uç noktasından çizilen bir hattın kıyı tarafındaki bölümü demek olacaktır.

Madde 3

Bu Protokol Sözleşmenin I inci Maddesinde tanımlanan Karadeniz alanı ile kıta sahanlığının genişliğinin ölçüldüğü hattın kıyı tarafındaki kesimlerinde; tatlı su yolları için ise tatlı su limitine kadar olan alanda uygulanacaktır.

Madde 4

Âkit Taraflar, Karadeniz deniz çevresinin kara kökenli kaynaklar tarafından bu Protokolün I inci Ekinde sıralanan maddelerle kirlenmesini önlemeyi ve ortadan kaldırmayı taahhüt ederler.

Âkit Taraflar Karadeniz deniz çevresinin kara kökenli kaynaklar tarafından bu Protokolün II nci Ekinde belirtilen maddelerle kirlenmesini azaltmayı ve mümkün olduğu takdirde ortadan kaldırmayı taahhüt ederler.

Karadeniz'e kavuşan su yolları konusunda, Âkit Taraflar bu maddede öne sürülen amaçlara ulaşılabilmesi için gereken hallerde diğer Devletlerle işbirliği yapmaya gayret göstereceklerdir.

Madde 5

Sözleşmenin XV inci Maddesinin hükümleri doğrultusunda, Âkit Taraflar en kısa sürede özellikle bu Protokolün I ve II nci Eklerinde sıralanan maddelerin yarattığı kirlenmenin seviyesini, kaynaklarını ve kıyı kuşağı boyunca ortaya çıkan ekolojik etkileri incelemek amacıyla izleme faaliyetleri gerçekleştireceklerdir. Tatlısu/tuzlusu etkileşimini araştırmak amacıyla nehirlerin üst kısımlarında ilave araştırmalar yapılacaktır.

Madde 6

Sözleşmenin XV inci Maddesi uyarınca, Âkit Taraflar deniz deşarjlarının özelliklerine dair ortak rehberlerin, standart ve kriterlerin hazırlanmasında, ayrı arıtıma tabi tutulması gereken sıvı atıklara ilişkin özel koşullar ve I ve II numaralı Eklerde sıralanan maddelerin atıldığı miktarlar, sıvı atık içindeki konsantrasyonları ve deşarj yöntemleri konularında araştırma yapılmasında işbirliği yapacaklardır.

Kara kökenli kaynaklardan doğan kirliliğin önlenmesine, azaltılmasına veya ortadan kaldırılmasına yönelik program ve tedbirlerin uygulanması için ortak emisyon standartları ve zaman çizelgesi Âkit Taraflarca belirlenecek ve bu Protokolün I ve II nci Eklerinde belirtilen maddeler için periyodik olarak gözden geçirilecektir.

Komisyon, kirlenmenin önlenmesi için gerekli kriterleri belirleyecek, ayrıca, Karadeniz deniz çevresinin kara kökenli kaynaklardan kirlenmesini azaltmak, kontrol etmek ve ortadan kaldırmak için uygun tedbirleri önerecektir.

Âkit Taraflar, aşağıdaki hususları gözönüne alacaklardır.

a) Kentsel kanalizasyon sistemlerinden çıkan sular Karadeniz deniz çevresinin kirlenmesini azaltacak şekilde deşarj edilmelidir.

b) Endüstriyel atıkların kirlilik yükü, bu Protokolün I ve II nci eklerinde sıralanan maddelerin kabul edilen konsantrasyonlarına uygun olacak şekilde azaltılmalıdır.

c) Fazla miktarda su kullanan sanayi işletmelerinin veya nükleer güç santrallerinin soğutma suları denize, Karadeniz deniz çevresinin kirlenmesini önleyecek bir biçimde verilmelidir.

d) Orman ve tarım alanlarının Karadeniz'in deniz çevresindeki su kalitesini etkileyebilecek olan kirlilik yükleri, bu Protokolün I ve II nci Eklerinde sıralanan maddelerin kabul edilen konsantrasyonlarına uygun olacak şekilde azaltılmalıdır.

Madde 7

Âkit Taraflar, birbirlerini, bu Protokolün uygulanmasına ilişkin olarak alınan tedbirlerden, elde edilen sonuçlardan veya uygulamada karşılaşılan sorunlardan Komisyon vasıtasıyla haberdar edeceklerdir. Bu bilgilerin toplanması ve iletilmesiyle ilgili işlemler Komisyon tarafından belirlenecektir.

EK I

Tehlikeli Madde ve Malzemeler

Aşağıdaki maddeler madde grupları öncelik sırasına göre düzenlenmemişlerdir. Bu maddeler esas olarak toksisitelerine, kalıcılıklarına ve biyolojik birikim özelliklerine göre seçilmişlerdir.

Bu Ek aşağıda belirtilen maddeler Âkit Taraflarca ortaklaşa belirlenen ve çevresel background seviyelerini aşmayan konsantrasyon düzeylerinin altında kalan miktarlarda içeren deşarjlara uygulanmaz.

1. Organik kalay bileşikleri
2. Halojenli organik bileşikler, örneğin DDT, DDE, DDD, PCB'ler
3. Kalıcı organik fosfor bileşikleri
4. Civa ve civa bileşikleri
5. Kadmiyum ve kadmiyum bileşikleri
6. Toksik, kanserojen, teratojen ve mutajen özellikleri kanıtlanmış kalıcı bileşikler
7. Kullanılmış yağlama yağları
8. Yüzen, batan veya süspansiyon halinde kalan kalıcı sentetik malzemeler
9. Kullanılmış radyoaktif yakıtlar da dahil, radyoaktif madde ve atıklar
10. Kurşun ve kurşunlu bileşikler

EK II

Aşağıdaki maddeler esas olarak Ek I'de kullanılan kriterlere dayanılarak, ancak onlardan daha az zararlı oldukları veya daha kolay bir şekilde zararsız maddelere dönüştükleri gözönüne alınarak belirlenmiştir.

Bu ekte belirtilen maddelerin kontrolü ve sınırlandırılması ve Protokolün III üncü Ekine uygun olarak gerçekleştirilecektir.

1. Biyosidler ve Ek I'de yer almayan türevleri
2. Siyanürler, florürler ve elemental haldeki fosfor
3. Patojenik mikro organizmalar
4. Biyolojik olarak bozunmaya uğramayan deterjanlar ve bunların yüzey aktif maddeleri
5. Asit veya baz halindeki bileşikler
6. Termal deşarjlar
7. Toksik olmamalarına rağmen denize atıldıkları miktarlara bağlı olarak deniz canlılarına zarar verebilen maddeler, örneğin, organik fosfor, azot, organik maddeler ve diğer besin maddeleri. Ayrıca deniz ortamındaki oksijen içeriğini olumsuz yönde etkileyebilecek maddeler.

8. Aşağıdaki maddeler ve bunların bileşikleri

Çinko	Selenyum	Kalay	Vanadyum
Bakır	Arsenik	Baryum	Kobalt
Nikel	Antimuan	Berilyum	Talyum
Krom	Molibden	Bor	Tellür
Titanyum	Uranyum	Gümüş	

9. Hampetrol ve kökeni ne olursa olsun hidrokarbonlar

EK III

Bu Protokolün II nci Ekinde sıralanan maddelerin deşarjı aşağıdaki kriterlere dayanan sınırlandırmalara tabi olacaktır:

1. Söz konusu maddelerin deşarj noktasından hemen önceki azamî müsaade edilebilir konsantrasyonları
2. Bu maddelerin bir yıllık ya da daha kısa bir dönemde atılmasına izin verilen azamî miktarları (yük, girdi)
3. 1 ve 2'de belirtilenlerin birbirinden farklı olması halinde daha sıkı olan sınırlandırma uygulanacaktır.

Bu Protokolün I ve II nci Eklerinde belirtilen maddeleri içeren atıkların deşarjı için izin verilirken, yetkili ulusal kuruluşlar aşağıda belirtilen unsurları gözönüne alacaklardır.

A) ATIĞIN ÖZELLİKLERİ VE BİLEŞİMİ

1. Atığın kaynağının türü ve ölçeği (ör.: sınai proses)
2. Atığın türü (kökeni, ortalama bileşimi)
3. Atığın formu (katı, sıvı, çamur)
4. Toplam miktarı (atılan hacim, örneğin yıllık)
5. Atılış biçimi (sürekli, fasilalı, mevsime göre değişken vb.)

6. Atığın içindeki belli başlı bileşenlerin Ek I'de ve Ek II'de sıralanan maddeler ve diğer zararlı maddeler bakımından konsantrasyonları

7. Atığın fiziksel, kimyasal ve biyolojik özellikleri

B) ATIK BİLEŞENLERİNİN ZARARLILIKLARINI GÖSTEREN ÖZELLİKLER

1. Deniz ortamında kalıcılık (fiziksel, kimyasal, biyolojik)

2. Toksikite ve diğer zararlı etkiler

3. Biyolojik ortamlarda ve sedimanda birikim

4. Zararlı maddelerin oluşmasına neden olan biyolojik transformasyon

5. Oksijen içeriği ve dengesi üzerinde olumsuz etkiler

6. Aşağıda E'de belirtilen kullanım biçimleri üzerinde zararlı olan biyolojik ve diğer etkiler yaratacak şekilde fiziksel, kimyasal ve biyolojik değişikliklere uğrama ve denizdeki diğer bileşenlerle etkileşme özelliği.

C) DEŞARJ NOKTASININ VE DENİZ ALICI ORTAMININ ÖZELLİKLERİ

1. Kıyı alanının hidrografik, meteorolojik, jeolojik ve topoğrafik özellikleri

2. Deşarjın konumu ve türü (deniz deşarjı, kanal, deşarj noktası vb.) ve diğer alanlarla (dinlenme alanları, balık yumurtlama, beslenme ve avlanma alanları) ve diğer deşarjlarla ilişkisi.

3. Atığın deniz alıcı ortamına deşarj edildiği noktadaki ilk seyrelme oranı

4. Akıntının, gel-gitin ve rüzgarın yatay taşınım ve dikey karışma üzerindeki etkileri gibi dağılım özellikleri

5. Deşarj alanındaki fiziksel, kimyasal, biyolojik ve ekolojik koşullara bağlı olarak alıcı su ortamının özellikleri

6. Deniz ortamının istenmeyen etkilere yol açmadan atık deşarjlarını özümleme kapasitesi

D) ATIK TEKNOLOJİLERİNİN MEVCUDİYETİ

Sınai Atıkların ve bunların yanısıra evsel atıkların deşarjı ve azaltılması için kullanılacak yöntemler aşağıdakilerin mevcudiyeti ve fizibiliteyi gözönüne alınarak belirlemelidir:

a) Alternatif arıtma prosesleri

b) Yeniden işleme, yeniden kullanma ya da giderme yöntemleri

c) Karada bertaraf alternatifleri

d) Uygun, temiz ve az atıklı teknolojiler

E) DENİZ EKOSİSTEMLERİNİN VE DENİZİN KULLANIM BİÇİMLERİNİN UĞRAYABİLECEĞİ ZARARLAR

1. Kirliliğin etkisiyle insan yaşamını etkileyebilecek olan:

a) Yenilebilir deniz canlıları

b) Yüzme alanları

c) Estetik

Ek I ve Ek II'de yer alan maddeleri içeren atıklar uzman ulusal kuruluşların kendileri tarafından gerçekleştirilecek olan izleme ve kontrol tabi olacaktır.

2. Başta canlı kaynaklar, nesli tehlikede olan türler ve hassas yaşam alanları olmak üzere deniz ekosistemleri üzerindeki etkiler

3. Denizin diğer meşru kullanımları üzerindeki etkiler.

KARADENİZ DENİZ ÇEVRESİNİN BOŞALTMALAR NEDENİYLE KİRLENMESİNİN ÖNLENMESİNE İLİŞKİN PROTOKOL

Madde 1

Sözleşmenin X uncu Maddesine uygun olarak, Âkit Taraflar tek tek veya birlikte, bu Protokolün uygulanması için gerekli tüm tedbirleri alacaklardır.

Madde 2

Bu Protokolün 1 inci Ekinde sıralanan maddelerin ve atıkların Karadeniz'e boşaltılması yasaktır.

Bu hüküm, Ek 1'de sıralanan kirleticileri Sözleşmenin yürürlüğe girmesini izleyen üç yıllık bir dönem içerisinde Komisyon tarafından belirlenecek olan konsantrasyon seviyelerinin altındaki eser miktarlarda barındırmaları kaydıyla dreç atıklarına uygulanmaz.

Madde 3

Bu Protokolün 2 nci Ekinde Sıralanan zararlı maddeleri içeren madde ve atıkların Karadeniz'e boşaltılması her seferinde uzman ulusal kuruluşlardan alınacak özel bir ön-izne tabidir.

Madde 4

Diğer tüm maddelerin Karadeniz'e boşaltılması uzman ulusal kuruluşlardan alınacak genel bir izne tabidir.

Madde 5

Yukarıda 3 ve 4 üncü maddelerde belirtilen izinler bu Protokolün 3 üncü Ekinde ortaya konulan hususların ilgili kıyıdaş Devletin uzman ulusal kuruluşlarınca dikkatli bir biçimde değerlendirilmesini takiben verilecektir. Bu izinlerin kayıtları Komisyona iletilecektir.

Madde 6

Can güvenliğinin yok olması, veya denizde bir deniz ya da hava aracının tamamen tahrip olması veya kaybı tehlikesi durumunda veya insan yaşamının tehlike altında olduğu ve boşaltmanın bu tehlikenin bertaraf edilebilmesinin tek koşulu olduğu ve bu boşaltma sonucunda ortaya çıkacak zararın, aksi halde oluşacak zarardan daha az olmasının kuvvetle muhtemel olduğu hallerde 2, 3 ve 4 üncü maddelerin hükümleri uygulanmayacaktır.

Madde 7

1. Her Âkit Taraf:

- a) 3 ve 4 üncü Maddelerde belirtilen izinlerin verilmesi
- b) Boşaltılmasına izin verilen atıkların ve diğer maddelerin türlerine ve miktarlarına, boşaltmanın yapıldığı tarih ve yönteme ait kayıtların tutulması için bir ya da daha fazla uzman kuruluş tespit edecektir.

2. Her Âkit Tarafın uzman kuruluşu,

- a) Kendi ülkesinde yüklenen
- b) Yükleme başka bir Devletin ülkesinde gerçekleştiği takdirde, kendi bayrağını taşıyan bir deniz aracına ve kendi ülkesine kayıtlı bir hava aracına yüklenen

atık ve diğer maddelerin boşaltılmasının planlandığı durumlarda, 3 ve 4 üncü maddelerde belirtilen izinleri vermekle görevli olacaktır.

Madde 8

1. Her Âkit Taraf,
 - a) Kendi bayrağını taşıyan deniz araçları veya kendi ülkesine kayıtlı hava araçlarında,
 - b) Boşaltılmak üzere atık ve diğer maddelerin kendi ülkesinde yüklendiği hava ve deniz araçlarında,
 - c) Kendi karasularında veya münhasır ekonomik bölgesinde yer alan platformlar ve diğer insan ürünü yapılarda,
 - d) Karasularına veya münhasır ekonomik bölgesine yapılacak boşaltmalarda bu protokolün uygulanmasını sağlayacak tedbirleri alacaktır.

Madde 9

Âkit Taraflar 5, 6, 7 ve 8 inci maddelerle ilgili bilgi alışverişinde bulunmak üzere işbirliği yapacaklardır. Bu Protokolün hükümlerine aykırı olarak bir boşaltma yapıldığına ya da yapılmak üzere olduğuna dair bir şüphe doğduğu takdirde, Âkit Taraflar etkilenmesi muhtemel diğer tarafları haberdar edeceklerdir.

Ek I

Tehlikeli Maddeler

1. Halojenli organik bileşikler, örn. DDT, DDE, DDD, PCB'ler
2. Civa ve civa bileşikleri
3. Kadmiyum ve kadmiyum bileşikleri
4. Organik kalay bileşikleri
5. Yüzen, batan veya süspansiyon halinde kalan kalıcı sentetik maddeler,
6. Kullanılmış yağlama yağları
7. Kurşun ve kurşun bileşikleri
8. Kullanılmış radyoaktif yakıtlar da dahil, radyoaktif madde ve atıklar
9. Ham petrol ve hangi kökenden olursa olsun hidrokarbonlar

Ek II

Zararlı Maddeler

Aşağıdaki madde ve bileşikler esas olarak Ek I'de kullanılan kriterlere dayanılarak, ancak onlardan daha az zararlı oldukları veya daha kolay bir şekilde zararsız maddelere dönüştükleri gözönüne alınarak seçilmiştir.

Bu Ek'te belirtilen maddelerin boşaltılmasının kontrolü ve sıkı bir şekilde sınırlandırılması bu Protokolün III üncü Ekine uygun olarak gerçekleştirilecektir.

1. Biyosidler ve Ek I'de yer almayan türevleri
2. Siyanürler, florürler ve elemental haldeki fosfor
3. Patojen mikroorganizmalar
4. Biyolojik olarak bozunmaya uğramayan deterjanlar ve bunların yüzey-aktif maddeleri
5. Asit veya baz halindeki bileşikler

6. Toksik olmamalarına rağmen denize atıldıkları miktarlara bağlı olarak deniz canlılarına zarar verebilen maddeler, örneğin anorganik fosfor, azot, organik maddeler ve diğer besin maddeleri. Ayrıca deniz çevresinin oksijen içeriği üzerinde olumsuz etki yaratan maddeler.

7. Aşağıdaki maddeler ve bileşikleri

Çinko	Selenyum	Kalay	Vanadyum
Bakır	Arsenik	Baryum	Kobalt
Nikel	Antimuan	Berilyum	Talyum
Krom	Molibden	Bor	Tellür
	Titanyum	Uranyum	Gümtüş

8. Kanalizasyon çamuru

Ek III

Denize yapılacak boşaltmalarda, aşağıdaki hususlar gözönüne alınacaktır.

A) MADDENİN ÖZELLİKLERİ VE BİLEŞİMİ

1. Boşaltılacak maddenin miktarı (Örneğin, yıllık miktarı)
2. Boşaltılacak maddenin ortalama bileşimi
3. Özellikleri : Fiziksel (Ör. çözünürlük, yoğunluk), kimyasal ve biyokimyasal (ör. oksijen ihtiyacı, besin maddeleri), biyolojik (ör. bakterilerin varlığı, vb.)

Veriler yukarıda belirtilen özelliklerin yıllık ortalama düzeyleri ve mevsimsel değişiklikler hususlarında yeterli bilgileri kapsamalıdır.

4. Uzun dönemli toksisite,
5. Kalıcılık (fiziksel, kimyasal, biyolojik)
6. Deniz çevresinde birikim ve transformasyon
7. Fiziksel, kimyasal ve biyolojik değişikliklere karşı hassasiyet ve diğer çözülmüş maddelerle etkileşim
8. Kaynakların (Örneğin balık, kabuklular) pazarlanabilirliğini azaltacak etkilerin yaratılması olasılığı.

B) BOŞALTMANIN YERİ VE METODUNA İLİŞKİN ÖZELLİKLER

1. Konum (Ör. boşaltma alanının koordinatları, derinlik ve kıydan uzaklık) ve bu konumun özel ilgi alanlarıyla (ör. dinlenme alanları, yumurtlama, beslenme ve avlanma alanları) ilintisi
2. Malzemenin ambalajlanması ve bertarafı ile ilgili yöntem ve teknolojiler
3. Dağılım özellikleri
4. Hidrolojik özellikler ve bu özelliklerin mevsimsel değişiklikleri (ör. sıcaklık, pH, tuzluluk, katmanlaşma, karışım, çözülmüş oksijen, biyokimyasal oksijen ihtiyacı, besin maddeleri, üretkenlik)
5. Dip karakteristikleri (ör. topografya, jeokimyasal, jeolojik ve biyolojik üretkenlik)
6. Diğer boşaltma vakaları ve bunların etkileri

C) GENEL HUSUSLAR

1. Rekreasyon üzerindeki muhtemel etkiler (ör. yüzen veya karaya oturan malzeme, suyun bulanıklığı, nafoş koku, rengin bozulması ve köpüklenme)
2. Deniz yaşamı, balık stokları, tuzlu su kültür alanları, geleneksel avlanma alanları, deniz yosunu istihali ve kültürasyon alanları üzerindeki etkiler
3. Denizin diğerkullanımları üzerindeki etkiler (ör. suyun sınai kullanım için uygunluğunun bozulması, deniz-altındaki yapıların korozyonu, yüzen veya deniz yatağında biriken nesnelere veya atıklar nedeniyle deniz araçlarının faaliyetlerinin veya balıkçılığın sekteye uğraması ve bilimsel araştırma ya da doğanın korunması açısından özel önem arzeden alanların korunmasının güçleşmesi)
4. Alternatif olarak karada depolamanın pratik açıdan mümkün olup olmaması.

